

Groen en Heem Actueel

Nr.2, juni 2023

Nieuwsbrief van de vereniging Groen en Heem Valkenswaard
e.o. betrokken bij onze natuur en cultuurhistorie!

Correspondentieadres

Groen en Heem Valkenswaard e.o., Postbus 567, 5550 AN Valkenswaard
+31-(0)40-22 60 010, info@groen-heemvalkenswaard.nl

Redactie

Bas Verbeek, (eindredactie en lay-out)
Lambert de Brouwer en Ton Zwerts (redactieleden)

Agenda

Sep 4 Algemene Ledenvergadering

Sep 16 Vogelexcursie Drie Bruggen

Wist u dat...

... de jaarvergadering is dit jaar niet op 5 september zoals in het bulletin stond, maar op **maandag 4 september!**
... dat er een werkgroep biodiversiteit in de Kerkakkers aan de slag gaat;
... dat er enorme verschillen in laadpaaltarieven in Brabant zijn, zo duur is het in Valkenswaard;
... de Boomfeestdag alsnog door is gegaan;
... we een zeer interessant bezoek aan het Valkerij- en Sigarenmuseum in Valkenswaard hebben gemaakt;
... en dat we op zaterdag 16 september onze wandelschoenen aantrekken voor een vogelexcursie rondom de Drie Bruggen en oude visvijvers.

Van het Bestuur

Let OP! Algemene Leden Vergadering 2023

De jaarvergadering is dit jaar niet op 5 september zoals in het vorige bulletin stond, maar op **maandag 4 september!**

Tijd: 19:30 – 22:00 uur

Locatie: Café “de Oranjeboom”, Westershovenseweg 2, Dommelen

Programma:

19:30 Inloop met koffie

19:45 lezing Peter Bleijs over biodiversiteit.

20:45 Pauze

21:00 Algemene ledenvergadering 2023

22:00 Einde

Over de lezing

Peter Bleijs is ecologisch hovenier en sinds kort met pensioen. Hij is lid van het IVN en heeft zich verdiept in biodiversiteit. Bij de Volksuniversiteit geeft hij lezingen over dit actuele onderwerp. Tijdens de lezing neemt hij ons o.a. mee op een wandeling door de Kempen en zal hij ons leiden langs mooie plekken, maar ook naar minder mooie plekken waar de biodiversiteit onder druk staat.

Biodiversiteit gaat over de vele variaties in levende organismen binnen een bepaald gebied, een zogenaamd ecosysteem. Het omvat alle soorten planten, dieren en micro-organismen in zo'n ecosysteem en kijkt daarbij ook naar de interacties tussen deze organismen. Hierbij kun je denken aan hele kleine organismen zoals bacteriën, die helpen met het afbreken van bladeren, tot grote

organismen zoals de wolf en de invloed die deze heeft op de andere wilde dieren.

Het evenwicht tussen al deze organismen is op veel plekken verstoord. Wat zijn de gevolgen van de afname van biodiversiteit in onze omgeving? Naast zorgelijke ontwikkelingen zien we ook positieve ontwikkelingen. En kunnen we de biodiversiteit ook een handje helpen?

Oproep

Wij zijn op zoek naar mensen die een stukje willen schrijven over natuur, milieu, energietransitie of cultuur en geschiedenis van Valkenswaard of één van de omliggende gemeenten zoals Leende Bergeijk, Waalre of Cranendonk. Korte of lange stukjes over anekdotes die rondverteld werden, of over speciale waarnemingen of ontmoetingen in de natuur. Wellicht heeft een van uw kinderen of kennissen veel interesses in deze onderwerpen en weet hij of zij er veel van. Vraag of hij of zij dit met ons wil delen in het bulletin. En zoals u weet heeft de jeugd de toekomst. Als we op deze manier meer jongeren bij Groen en Heem kunnen betrekken zou dat geweldig zijn. Dus denk even na over uw familie en kennissenkring wie u zou kunnen vragen. Wij helpen graag met het opstellen van de tekst als dat een drempel zou zijn.

Contributie

Leden die de contributie voor 2023 ad € 10,- nog niet hebben overgemaakt kunnen dit doen op banknummer **NL17TRIO0391081616**, ten name van Groen en Heem Valkenswaard e.o.

Bestuursleden aan het woord

Wat is natuur waard in Valkenswaard?

Wereldwijd verdwijnen planten- en diersoorten en natuurlijke gebieden. “Het verlies van oorspronkelijke natuur is in Nederland aanzienlijk groter dan gemiddeld in Europa” volgens de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur.

Het Nederlandse natuurbeleid van de afgelopen decennia is daar schuldig aan. De

overheid heeft natuurbescherming en -herstel in de soep laten lopen. Doelen worden niet gehaald, afspraken niet nagekomen, geitenpaadjes worden bewandeld. Den Haag heeft veel gedelegeerd waardoor gemeenten belangrijke uitvoerders van het natuurbeleid zijn geworden en dus verantwoordelijk voor het herstel van de natuur.

Natuur, milieu en erfgoed hebben zelf geen stem. Daarom probeert de Vereniging Groen en Heem Valkenswaard en omstreken haar doelstelling voor behoud, versterking en ontwikkeling al jaren te realiseren in Valkenswaard en omliggende gemeenten, zoals Waalre, Bergeijk.

Natuur is economie en kent een financiële waarde. De aanwezigheid van natuur levert geldstromen op in de vorm van hogere huizenprijzen, toerisme en recreatie, maar heeft ook een maatschappelijke waarde en draagt bij aan welvaart en welzijn in bredere zin. Helaas constateren we dat wanneer economische belangen in het spel zijn, de natuur het onderspit delft. Voor lokale overheden heeft natuur vaak geen economische waarde en moet dan wijken voor belangen die wel als economisch waardevol worden beschouwd. Bestuurders beslissen vanuit de vraag: "is de welvaart van de gemeente gediend bij deze economische ontwikkeling". Groen en Heem vindt dat in de huidige besluitvormingsstructuren de waarde en het belang van natuur onvoldoende tot zijn recht komen.

Ook in Valkenswaard delft de natuur meestal het onderspit, ondanks dat het bestuursorgaan de natuur in Valkenswaard heeft bestempeld als "ons goud".

Onderzoekbureaus, betaald door initiatiefnemers, bereiden plannen voor. Onderzoeksrapporten over lucht- en waterkwaliteit, flora en fauna, cultuurhistorie, stikstof, etc. concluderen stevast dat er geen belemmeringen zijn voor de voorgenomen ontwikkeling. Een overbelast ambtenarenapparaat moet die rapporten vervolgens beoordelen, waarbij de nodige deskundigheid is vereist en inzicht in de complexe materie. Feitelijk betreft het dan een afvinkproces op verplichte planonderdelen, zo concluderen we na jarenlange praktijkervaring. Helaas moeten wij dan, ten behoeve van behoud van natuur, milieu en erfgoed

juridische procedures voeren, hetgeen ons niet in dank wordt afgenomen door het bestuursorgaan en gemeenteraad. Het is uitermate triest dat in de bestuurscultuur van Valkenswaard bescherming van natuur en milieu wordt weggezet als "hinderlijke geneuzel in de marge".

Neem het aspect stikstof. Het hele land in rep en roer, boerengezinnen ten einde raad en dreigen te worden uitgekocht. De landelijke overheid smijt met miljarden aan gemeenschapsgeld. Het is onbegrijpelijk dat plannen worden voorbereid voor, bijvoorbeeld verdere ontwikkeling van internationale bedrijven aan de zogenaamde paardenboulevard. Stikstofuitstoot wordt wegstreept tegen die van varkensbedrijven die al jaren geleden zijn beëindigd. Bij evenementenvergunningen blijft verplichte toetsing aan de Wet natuurbescherming veelvuldig achterwege. Economische ontwikkeling van commerciële bedrijven lijkt voorop te staan ten koste van, bijvoorbeeld, het toch al uiterst kwetsbare overbelaste Leenderbos.

Als het plan wordt voorgelegd aan de gemeenteraad stellen leden van de raad zich o.a. de vraag: "is het een goed plan voor Valkenswaard"? Het antwoord op die vraag wordt beïnvloed door partijpolitieke belangen of vereist is dat het beleid van de verantwoordelijk wethouder gesteund wordt. Als een plan de toets bij de rechter dan vervolgens niet doorstaat zijn dat weer onnodige kosten voor de Valkenswaardse gemeenschap.

Groen en Heem Valkenswaard e.o.

Ton Zwerts, secretaris,
Lambert de Brouwer, voorzitter.

[Uit het Eindhovens Dagblad 28-04-2023](#)

Nieuws en actualiteiten

Werkgroep Biodiversiteit aan de slag in Kerkackers: 'Meer groen en minder bestrating'

Aan een lange tafel werken enkele wijkbewoners namens Wijkcommissie Kerkackers in Valkenswaard aan de uitwerking van initiatieven rondom meer groen en bloei. De acties worden door de gemeente ondersteund, op weg naar een fleurige Kerkackers. Onder het schijnsel van enkele grote lampen zitten buurtgenoten Jan Gijsbers, Ankie Slaats, Madeleine Wolterink, Moniek Rutjens en Venantia van den Ing deze avond bijeen als Werkgroep Biodiversiteit. Om de werkgroep te introduceren krijgt elk huishouden binnenkort een zakje zaad met een bijmengsel zodat er een begin gemaakt kan worden met een bloemrijke wijk, onder het motto 'Hee zaai de mee?' Gastvrouw Moniek presenteert koffie en thee met een sneetje heerlijk eigengemaakt bananenbrood.

Ankie is lid van de werkgroep als afgevaardigde vanuit het bestuur van de wijkcommissie. "Al zeker twee jaar geleden heeft de gemeente het onderwerp stevig op de kaart gezet voor de wijken. Aangezien we nu pas mensen hebben gevonden die mee willen helpen, gaan we er nu echt aan beginnen", zo legt ze uit. Al gauw wordt duidelijk dat alle aanwezigen feeling hebben met de natuur en de groep heeft al eens door de wijk gefietst om te kijken naar de biodiversiteit. Ook bij het boomsnoeien hebben ze hun gezicht laten zien en nu is de derde bijeenkomst; een vergadering.

Tegel eruit, groen erin

Met de opdracht om flora en fauna in de wijk meer divers te maken, dus om een groenere wijk te maken, wil de werkgroep zich sterk maken om het doel te realiseren. "Denk

bijvoorbeeld aan al die stenen en tegels in de wijk. In de zomer wordt het door de klimaatverandering veel te warm in de wijk en ook in je eigen tuin. We steunen de gemeentelijke actie tegels eruit en de plantjes erin", aldus Ankie, die ook aandacht vraagt voor de hevige regenval. "Het riool kan het niet aan. De gemeente wil dat zo veel mogelijk regenpijpen worden losgekoppeld." Jan spreekt over een suggestie om de trottoirs voortaan zó te leggen dat het regenwater niet meteen het riool in stroomt, maar naar de voortuintjes van de woningen. "Laat ze een beetje naar de andere kant hellen." Een van de dames memoreert dat steeds meer mensen met rollators lopen en daar dan weer hinder van kunnen ondervinden. De groep is het er over eens dat een dubbel rioolstelsel voortaan een must is in elke straat, Zo kan het regenwater opgevangen worden en hergebruikt voor het doorspoelen van je toilet bijvoorbeeld.

Groene greppels, Wadi's of eenvoudige opvangplekken voor hemelwater worden ook gezien als goede bijdragen om het water niet te snel te laten weglipen. Onlangs zette de burgemeester zijn schouders nog onder de aanleg van een Tiny Pool, in een particuliere tuin. Deze minivijver heeft als doel meer waterdiertjes en insecten de wijk in te lokken. Het is prettig voor de werkgroep om te weten dat de gemeente de ideeën die ingediend worden zal faciliteren waar mogelijk. "We doen het samen met de gemeente en met de wijkbewoners. We zijn nu net opgestart en de komende jaren vormen wij een gezellig clubje dat een belangrijke taak gaat uitvoeren. We gaan in ieder geval een poging doen", aldus een lachende Ankie. Ze hoopt om met deze werkgroep ook de wijkcommissie nog beter op de kaart te zetten. "We doen al jaren burenhulp, maar er zijn nog steeds mensen die niet weten wat de wijkcommissie doet. De buurtverenigingen van de wijkcommissie Kerkackers worden allemaal betrokken bij de initiatieven die de werkgroep biodiversiteit gaan ontplooiën."

Teksten

Dan wordt door Madeleine ingezoomd op de nieuwsbrief van de wijkcommissie, die elke twee maanden verschijnt. Hierin zal als eerste aandacht worden gevraagd voor het project 'Hee zaai de mee?' De teksten daarvoor zijn inmiddels al geschreven en het is de bedoeling om tegelijk met de nieuwsbrief ook een zakje bio bijenmengsel zaad te verstrekken. Tijdens de fietstocht van de werkgroep is gebleken dat er nog voldoende plekjes zijn die kunnen worden vergroend.

Een ander onderwerp is de actie Tegelwippen. Vanaf 19 april tot 21 mei loopt in Valkenswaard deze campagne om de verstening te verminderen en de vergroening te bevorderen. Na de zomer wil de werkgroep extra aandacht vragen voor de boomspiegels op gemeentegronden. 'Het is toch geweldig als de boomspiegels tijdens de burendag beplant kunnen gaan worden?' zo staat in de aangeleverde tekst. Er wordt ook aandacht geschonken aan een bloembollenactie, terwijl bovendien een speelnatuurtuin wordt genoemd en de kwaliteit van het natuuronderwijs op school.

Dan komen enkele flyers op tafel, die nieuwe bewoners altijd al krijgen, over geveltuintjes en groene tuintips. Het voorstel om deze ook tegelijkertijd met de nieuwsbrief te verstrekken, wordt besproken en verder uitgewerkt.

"Kunnen we ook een stekjesmarkt organiseren?" is één van de volgende vragen. Vanwege tijdgebrek zal dit agendapunt worden doorgeschoven naar volgend jaar. De werkgroepleden zijn enthousiast over alle voorstellen die uitgewerkt worden en ook de medewerking van de gemeente wordt zeer gewaardeerd.

[Bron: Valkenswaard 24-12-04-2023](#)

Nieuwe 'grensoverschrijdende' smokkelroute De Groote Heide zit boordevol verhalen

Maandag 24 april is in Budel op feestelijke wijze een nieuwe fietsroute gepresenteerd. De thematische smokkelfietsroute is ontwikkeld

door natuurgrenspark De Groote Heide in samenwerking met VisitBrabant Routebureau en Breda University of Applied Sciences (BUAS). Er wordt gesproken van een belevingsroute.

De gloednieuwe lunchroom 't Kluutje aan de Markt in Budel is plaats van handeling. Door de beperkte ruimte is het binnen een drukte van belang. Organiserende werkgroepen, belangstellenden, ambtenaren uit Hamont-Achel, Valkenswaard en Cranendonck, ondernemers, pers en andere genodigden genieten van een speciaal smokkelgebakje. Ferdi Das van de gemeente Cranendonck en van De Groote Heide: "Het idee van een smokkelroute bestaat al langer bij VVV Cranendonck. Met De Groote Heide kwam het plan in een stroomversnelling. Het is vooral de beleving met het verhaal dat deze route zo bijzonder maakt."

Elke Spelters van de Groote Heide legt uit dat de opzet is gerealiseerd met een uniek concept van de Academy for Leisure & Events BUAS uit Breda. "Zij hebben gewerkt met een verhaalperspectief. Dus de fietser gaat echt mee in het verhaal van de smokkelaar of van de commies." "En het is bijzonder dat je drie of vier keer de grens over gaat", aldus Ferdi.

Cor Commies en Johannes de Vlugge
Moniek Hover van BUAS is Lector Storytelling en promoveerde op de Efteling als verteller van sprookjes. "Toen VisitBrabant iets wilde met volksverhalen en routes, ben ik erbij betrokken geraakt met mijn team. Inmiddels is dit de tiende belevingsroute die gelanceerd wordt. Het mooie hier is dat alle bewoners in deze regio ook wel iets hebben met de smokkelarij."

Tussen het publiek loopt prototypesmokkelaar Johannes de Vlugge (Arian Compen); met een grote jute zak op de rug. Ook een echte douanier, Cor Commies, beweegt zich onder het gezelschap, gehuld in traditioneel uniform. Voordat Ferdi de bijeenkomst opent, vertelt vrijwilliger Bob Berlage dat hij de zorg heeft voor de routeaanduiding in het veld. "Ik werk voor het Fietsnet en heb vanwege de wijzigingen drie weken rondgefietst, met borden en palen en een grondboor. Gisteren is het klaar gekomen. Ik heb wel steun gehad van links en rechts."

Even na vieren heet Ferdi iedereen welkom. "We zijn blij met de grote opkomst", zegt hij en geeft onmiddellijk het woord aan Daisy, nieuwe uitbaatster van 't Kluutje. Ze legt uit dat de onderneming een dagbesteding is voor mensen met een beperking. "Er is ook een snoepwinkel en een dagbesteding in het gebouw." Om de smokkelroute extra kracht bij te zetten heeft zij samen met anderen, zoals leerlingen van het Budelse BRAVO! College, diverse producten ontwikkeld zoals het smokkelgebakje in de vorm van een 'pungel' en een likeurtje. Er is ook smokkelijs, een smokkelkistje en ook een heus smokkelbiertje behoort tot de extra's. Op dat moment komt ook de smokkelthee tevoorschijn en wordt door wethouder Lemmen in de hoogte gehouden.

In het DNA van de regio

Groote Heide-bestuurslid en wethouder Marcel Lemmen. "We zijn samen met de andere gemeenten, andere deelnemers en ondernemers trots op dit resultaat." Hij dankt twee vrijwilligers, waaronder Rob voor alle werk in het veld. "Ook Tinus deed prachtig werk." Lemmen gaat in op de rol van de smokkelroute. Volgens hem zit het in het DNA van iedereen die in deze grensstreek woont. "Het smokkelen is onlosmakelijk verbonden met deze streek en de gemeente Cranendonck. In het Grens- en Smokkelmuseum kun je alles over het smokkelen zien en de verhalen die daar bij horen ontdekken en ook beleven. Het was een romantische tijd maar ook een spannende periode." Het is een route die verbonden is aan de verschillende horeca-adressen, is 44 kilometer lang en kwam tot

stand in samenwerking met de gemeenten Eindhoven, Heeze-Leende, Valkenswaard, Hamont-Achel, Pelt en Cranendonck. "Ondernemers en onderwijs hebben ook een belangrijke rol gespeeld", zo luidt het.

Vindingrijkheid

Op een tv-schermd wordt een kort filmpje getoond dat is ontwikkeld door VisitBrabant Routebureau in samenwerking met BUAS. Het laat enkele momenten zien van het kat-en-muisspel tussen commies en smokkelaar. Dan verplaatst het gezelschap zich naar buiten, waar Johannes en Cor een korte smokkelact opvoeren. Jan de Bruijn, wethouder van Heeze-Leende en vicevoorzitter van De Groote Heide, verwijdt daarna, samen met zijn collega Marcel Lemmen de vlag van De Groote Heide die over het nieuwe routepaneel hangt. Esther van Sambeek, directeur van De Groote Heide, vertelt aansluitend over de opdracht van de zes gemeenten om het gebied toeristisch en recreatief op de kaart te zetten en te ontwikkelen. "Vindingrijkheid blijkt één van de belangrijkste thema's van dit gebied te zijn. Vindingrijkheid van de boeren op de zandgrond, de teuten die hier actief waren, maar ook de smokkelaars. Eén van de manieren om die vindingrijkheid naar de mensen te brengen zijn de fiets- en wandelroutes." Uiteraard wordt de bijeenkomst besloten met een bezoek aan het aanpalende Smokkel & Grensmuseum Cranendonck.

De route loopt via het Brabantse fietsrouteknooppuntennet en is als gratis brochure verkrijgbaar bij VVV Cranendonck, VVV Hamont-Achel en bij diverse ondernemers langs de route. Deze is ook online te bekijken via [visitbrabant.com/verhalenaandegrens](https://www.visitbrabant.com/verhalenaandegrens) Om de route als Cor Commies te beleven, start je bij de Achelse Kluis. Bij het Smokkel- en Grensmuseum in Budel aan de Markt start de route voor smokkelaars als Johannes de Vlugge. Het nieuwe informatiepaneel bij de beide startpunten geeft voldoende informatie.

Voor meer informatie zie:

<https://www.visitbrabant.com/nl/routes>

Bron: Valkenswaard 24 24-04-2023

Van uitstel komt geen afstel: alsnog Boomfeestdag in Valkenswaard

Nationale Boomfeestdag was al op 15 maart, maar toen was het plantterrein in Valkenswaard niet begaanbaar door de hoge waterstand van de Dommel. Vier weken later komt het er alsnog van: het nieuwe hondenspeelsterrein in Dommelen (gelegen tussen de Turfstekerwei en de beek) wordt aangekleed met héél veel groen.

Liefst 40 bomen, 525 stuks bosplantsoen en 475 stuks ligusterhaag lagen op 12 april te wachten op een plekje in de grond. De leerlingen van groep 6 van basisschool De Pionier hadden de eer om te gaan planten. Voeten in de laarzen en handen uit de mouwen! Ze hoefden gelukkig niet al het werk alleen te doen want burgemeester Ederveen, wethouder Theus, medewerkers van de gemeente en een groep IVN'ers hielpen mee.

Als herinnering is er ook een speciale Pionierboom – een zwarte els – geplant bij het houten Boomfeestdagbord. De gemeente greep de gelegenheid aan om de flyer 'Waarom bomen belangrijk zijn' aan het publiek te presenteren.

[Bron: Valkenswaard 22 -04-2023](#)

Enorme verschillen laadpaaltarieven in Brabant, zo duur is het in Valkenswaard

Wil je je elektrische auto opladen bij een publiek laadpunt? In de ene Brabantse gemeente betaal je hier veel meer voor dan in de andere, blijkt uit een analyse van Independer op basis van data van Eco-Movement. Zo is een laadpaal in Alphen-Chaam bijna 50 procent duurder dan zo'n zelfde laadpunt in Oss of Sint-Michiëlsgestel.

Gemiddeld kost een kWh stroom bij een Brabantse laadpaal 40 cent, al zijn er grote verschillen per gemeente. Oss en Sint-Michiëlsgestel zijn de goedkoopste gemeenten binnen de provincie. Hier betaal je 33 cent per kWh stroom. Daar komen nog wel de eventuele kosten van je laadpas bij.

In Alphen-Chaam betaal je bijna 50 procent meer om je auto op te laden bij een publiek toegankelijke laadpaal. Een kWh stroom kost hier 50 cent. De duurste gemeenten binnen de provincie zijn:

Alphen-Chaam: 50 cent per kWh
Asten: 49 cent per kWh
Waalre: 49 cent per kWh
Loon op zand: 48 cent per kWh
Moerdijk: 47 cent per kWh

Laden in Brabant goedkoper dan gemiddeld
De auto opladen bij een publiek laadpunt is in Brabant met gemiddeld 40 cent per kWh iets goedkoper dan elders in Nederland: gemiddeld 1 cent per kWh. Toch is het niet de meest voordelige provincie om je auto op te laden. Dat is namelijk Overijssel, waar je gemiddeld maar 31 cent betaalt per kWh stroom. Ook in Zuid-Holland (33) en Gelderland (34) ben je veel goedkoper uit.

De duurste provincie om je auto op te laden bij een publiek laadpunt is Utrecht. Hier betaal je per kWh gemiddeld zelfs 51 cent. De duurste gemeente van Nederland is Terschelling met gemiddeld 60 cent per kWh.

“Dit zijn echt opvallend grote verschillen, want het gaat om openbare laadpalen. Je kunt er ook voor kiezen om thuis de auto op te laden, want dan betaal je, tot het prijsplafond, ‘maar’ 40 cent per kWh. Dat is toch goedkoper dan de

genoemde 60 cent. Pas dan wel op dat je in het gebruik niet over het prijsplafond heen gaat, want dan betaal je het afgesproken tarief met je leverancier", legt Independer energie-expert Joris Kerkhof uit. Maar er zijn al leveranciers die contracten aanbieden met tarieven ruim onder het prijsplafond. Als je zonnepanelen hebt en daarmee de auto op kunt laden, dan ben je natuurlijk helemaal spekkoper.

Laadpaaltarief in gemeente Valkenswaard
Door de cijfers van Independer kunnen we ook een blik werpen op de gemiddelde tarieven in gemeente Valkenswaard. Dan mogen we best concluderen, dat het gemiddeld helemaal niet zo duur is om in Valkenswaard je elektrische auto op te laden. Het kost namelijk gemiddeld 36 eurocent per kWh in onze gemeente.

[Bron: Valkenswaard 24 16-06-2023](#)

Onttrekkingsverbod van oppervlaktewater vanwege droogte

In onze regio (van waterschap De Dommel) geldt vanaf donderdag 15 juni 2023, een onttrekkingsverbod van oppervlaktewater. Dit houdt in dat het bijna overal verboden is om water uit beken en sloten op te pompen. "We breiden het onttrekkingsverbod uit om een verdere daling van het waterpeil tegen te gaan", stelt het waterschap.

Beken en sloten in onze regio krijgen voornamelijk water via regen. Na een uitzonderlijk nat voorjaar regent het nu al langere tijd niet en de droogte keert direct weer terug. De combinatie van zonnig en droog weer met wind en hoge temperaturen zorgt voor veel en snelle verdamping. Om te voorkomen dat het waterpeil nog sneller terugloopt is een uitbreiding van het onttrekkingsverbod nodig. "Zo beschermen we de dieren en de waterkwaliteit en gaan we een verdere daling van het waterpeil in sloten en beken tegen", aldus waterschap De Dommel.

Het verbod geldt voor het hele beheergebied van waterschap De Dommel. Het verbod geldt ook voor alle zijsloten en wateren als visvijvers en vennen. Er zijn slechts drie uitzonderingen op het verbod: de Zandleij, het Beatrixkanaal

en de Dommel ten noorden van het Wilhelminakanaal. Bekijk de actuele kaart (<https://www.dommel.nl/onttrekkingsverbod>) voor het overzicht.

Het verbod geldt voor iedereen die met een vaste of mobiele installatie water wil oppompen. Bijvoorbeeld voor beregening, sproeien van tuinen en plantsoenen. Het laten drinken van vee en het blussen van brand met oppervlaktewater mag wel. Het waterschap zegt: "We controleren in het gebied op naleving van het verbod."

Wat doet waterschap De Dommel?

Het waterschap houdt de situatie in het gebied nauwlettend in de gaten. Stuwen staan waar mogelijk hoog om het water dat er is zo lang mogelijk vast te houden. Het Dommelgebied kampt met structurele verdroging en er is geen makkelijke oplossing op korte termijn.

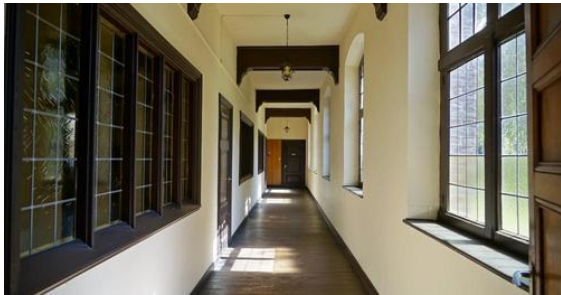
[Bron: Valkenswaard 24 15-06-2023](#)

Het gangenstelsel van de Achelse Kluis

Ook al zijn de monniken allemaal verdwenen uit de Sint-Benedictusabdij van Achel, officieel de Abdij Onze-Lieve-Vrouw-van-la-Trappe-van-de-Heilige-Benedictus geheten, de Achelse Kluis blijft voor heel veel mensen tot de verbeelding spreken. Ook voor de fotograaf van Valkenswaard24.

De voormalige Cisterciënzerabdij, die voor het gevoel altijd nog een stuk bij Valkenswaard hoort, staat in deze 93ste Fototrip door Valkenswaard centraal, tenminste een aantal van de gangen van het kloostergebouw. Als je foto's ziet van de corridors, heb je niet veel fantasie nodig om de broeders en paters in hun habijt te zien lopen, al of niet met de capuchon

op. Hun bijna witte overkleed met donkerbruine scapulier en riem zijn nog steeds onlosmakelijk aan de abdij verbonden.

Soms hebben de gangen als doel om de bewoner van A naar B te leiden, soms biedt de gang een bepaalde rust of wordt de spiritualiteit gestimuleerd. Zo kan het spel van het licht heel belangrijke invloed hebben op de aanblik van de kloostergang. Door de glas in lood-ramen kunnen fraaie schijnsels op muren of vloeren worden geprojecteerd. Sommige ramen hebben een gebrandschilderd tafereel, vaak afkomstig van een Bijbels verhaal.

Informatief

Stikstof deel 3

Door Ton Zwerts

In dit deel van het stikstofverhaal gaat het over de gevolgen van teveel stikstof voor de natuur. Uit deel 1 en deel 2 weten we dat stikstof schadelijk kan zijn in de vorm van ammoniak (NH_3) en in de vorm van stikstofoxiden (NO_x). De eerste vorm van stikstof komt voor 92% van de boeren en daalt al 10 jaar niet meer. De tweede vorm van stikstofverbindingen komt slechts voor 3% van de boeren, en komt voornamelijk van verbrandingsmotoren en industrie. Deze uitstoot daalt al tientallen jaren stevig. Stikstof is nodig voor de groei van alle planten. Maar de planten kunnen de stikstof uit de lucht (N_2) niet opnemen. Ze kunnen alleen stikstofverbindingen opnemen. Willen we vaak oogsten dan zullen we moeten bemesten met stikstofverbindingen en met mineralen. Die laatste zijn allerlei verbinding van allerlei

Er hangt soms een kruiswegstatie aan de wand en bevindt zich op het einde een heiligenbeeld, in een enkel geval voorzien van een eeuwig brandend kaarslichtje. Vanaf het begin van de gang wordt je blik getrokken door de sculptuur.

Twee foto's laten duidelijk gangen zien met een gewelfd plafond. Over de Cisterciënzer bouwstijl valt te melden dat die geïnspireerd is op het besloten karakter van deze kloosterlingen, waarbij heel vaak een nabij gelegen rivier het enige vereiste was bij het bouwen van een klooster, voor het opwekken van energie en voor het bereiden van voedsel. De bouw was steeds zeer eenvoudig, zonder luxe voorzieningen, vaak in Romaanse stijl.

Uiteraard is aan sommige gangen ook goed te zien dat onderhoud zeer noodzakelijk is geworden. Desondanks zijn deze plaatjes een aardig minimonumentje van De Kluis.

Bekijk de complete fototrip op Valkenswaard24: [Valkenswaard 24 15-06-2023](#)

elementen zoals NaCl (natrium en chloor, samen keukenzout), maar in meststoffen ook fosforverbindingen, kaliumverbindingen, calciumverbindingen, magnesiumverbindingen en nog veel meer. Bij iedere oogst worden deze

stoffen afgevoerd in het hooi, het gras, de groenten, het fruit en dus zullen ze moeten aangevuld worden. Zonder bemesting op den duur geen oogst. Op schrale grond met weinig stikstof en mineralen zal veel bemest moeten worden. Dat doet de mens dan ook met dierlijke mest, plantenresten en met kunstmest. Van nature is niet iedere bodem even rijk en de evolutie heeft er dan ook voor gezorgd dat sommige planten kunnen leven op heel arme gronden terwijl anderen gebaat zijn bij heel rijke gronden. Voorbeelden van planten die op extreem arme grond leven zijn de vleesetende planten, hier in de omgeving bijvoorbeeld de zonnedauw. Op de schrale gronden waar deze plant leeft kan hij niet genoeg mineralen uit de grond halen. Die haalt hij dus uit de insecten die op zijn tentakeltjes landen en verteerd worden.

Behalve de vleesetende planten zijn er ook planten die samenleven met bacteriën die stikstof kunnen binden uit de lucht. Zo zijn er talloze voorbeelden van planten die kunnen leven op schrale gronden. Zij gaan extreem zuinig om met de stikstof en mineralen en het zijn dan ook vaak trage groeiers.

Wanneer de schrale gronden bemest worden door de stikstofneerslag dan kunnen op die gronden opeens ook planten groeien niet aangepast zijn aan de schrale gronden. Zij zullen de trage groeiers verdringen. Iets wat we op onze heide zien gebeuren: op de droge heide worden de traag groeiende heideplanten overwoekert door buntgras, struisgras en bochtige smele. We noemen dat de vergrassing van de heide. Op vochtige heide gebeurt dat door het pijpenstrootje. Maar ook op allerlei andere plaatsen zien we gewoeker van stikstofminnende planten zoals vlier, brandnetels en bramen die allerlei andere planten verdringen die wat minder tot de verbeelding spreken dan onze verdwijnende heidevelden.

Dat leidt tot achteruitgang van biodiversiteit: planten verdwijnen, waardoor insecten verdwijnen die eten van die planten of die eitjes leggen op die planten of honing halen uit de bloemen. Waardoor er minder voedselaanbod is voor dieren die die insecten eten, etc. Ook heeft een teveel aan stikstofverbindingen in de bodem gevolgen voor schimmels. Er zijn al veel soorten schimmels verdwenen uit de bossen. Dat heeft gevolgen voor bomen die vaak samenwerken

met schimmelnetwerken om aan de juiste voedingsstoffen te komen. Vandaar ook dat met name de inlandse eiken in onze bossen en lanen hard achteruit gaan. Dat is goed te zien in de Peel, maar ook de eiken in de buurt van het Aartsepad in Riethoven zien er slecht uit. En tot slot kan door de verzuring die ontstaat door de overmaat aan stikstofverbindingen nitraat uitspoelen naar het grondwater en uiteindelijk in ons drinkwater terecht komen. Sinds 2019 bepaalt een Europese wet dat de concentratie nitraat in het drinkwater niet hoger mag zijn dan 50 mg/l.

Kalkrijke gronden kunnen zuren neutraliseren (bufferen heet dat). Dat kost kalkverbindingen dus bij een constante toevoer van zure stikstofverbindingen zal op den duur de kalk verdwijnen en wordt de grond uiteindelijk zuur. Dat is een traag proces, wat tientallen jaren kan duren. Maar op kalkarme gronden, zoals onze zandgronden, valt er niets te bufferen en verzuurt de bodem veel sneller. Hierdoor kunnen mineralen snel uitspoelen en hierdoor ontstaan gebreksverschijnselen. De eiken doen het hier ook slecht vanwege kalium- en calciumtekort.

Het is nog al wat. En dan te bedenken dat onderzoekers hebben vastgesteld in Scandinavische bossen dat de schimmel-, mos-, en korstmospopulaties er meer dan 40 jaar over doen om te herstellen van een te hoge stikstofconcentratie in de bodem.

De stikstofdepositie moet dus snel en grondig naar beneden willen we de boel leefbaar houden. Dat vergt langetermijndenken. Iets waar veel politici en boerenleiders niet erg goed in zijn. Gelukkig wijst Groen en Heem de

gemeente er regelmatig op dat niet alles kan en dat de stikstofdepositie zo niet kan doorgaan.

Meer info op onder andere:

Flip Witte over droogte: ‘Ga eindelijk eens wat doen!’

Flip Witte is ecohydroloog en heeft lang bij KWR gewerkt. Dat is een instituut dat onderzoek doet naar verstandig omgaan met water.

Na een kletsnat voorjaar is het nu al wekenlang droog, kurkdroog. En naar verwachting valt er voorlopig geen spatje regen. “Ons watersysteem is totaal niet ingesteld op deze weersextremen”, zegt ecohydroloog Flip Witte, “Dit is niet vol te houden voor de natuur.” Het watersysteem in ons land zorgt ervoor dat de natuur al tientallen jaren te kampen heeft met verdroging. De laatste jaren komt daar de extreme droogte in de zomermaanden bovenop. Wat betekent dat voor de planten en dieren en wat is er nodig om het probleem op te lossen? We vroegen het aan Flip Witte.

Kun je in het kort de gevolgen voor de natuur schetsen?

“Vennen, beken, sprengen vallen droog. Dat is direct fataal voor het leven daar. In beken zie je grote sterfte onder bijvoorbeeld elritsen, rivierdonderpadden en beekprikken. In veengebieden zijn de effecten ook groot. Veenmossen en planten als zonnedauw en klokjesgentiaan gaan eraan. Maar ook vlinders als gentiaanblauwtje en planten als Spaanse ruiter, blauwe knoop en slanke zegge in natte graslanden krijgen grote klappen. In bossen zie je grote sterfte van fijnsparren en eiken. Er zijn ook positieve effecten. In droogvallende vennen verdween de exoot zonnebaars. En gras, met name gestreepte witbol, stierf door de droogte af, waardoor open plekken

ontstonden voor de vestiging van margriet, muizenootje, geel walstro en grasklokje.”

Heeft alleen de natuur er last van?

“Zeker niet. Door de droogte verzakken veel huizen. Een ingenieursbureau berekende dat er 80 miljard euro nodig is om die schade te

<https://www.biomaatschappij.nl>
<https://www.natuurpunt.be>
<https://nl.wikipedia.org>

herstellen, schade die huizenbezitters nergens kunnen verhalen. Een ander belangrijk effect is dat er meer broeikasgassen komen in de atmosfeer, als gevolg van veen dat droog komt te staan. Plantenresten komen in aanraking met zuurstof en verteren, waardoor er CO2 vrijkomt. Op dit moment gaat het alleen al in onze veenweidegebieden om 7 megaton per jaar (een megaton is 1.000 miljoen kilo). Om dat in perspectief te zetten: met de bossenstrategie moeten we er 10 procent bos bij krijgen. Die 10 procent neemt 0,4 megaton CO2 per jaar op. Het is met andere woorden veel effectiever om verdroging van het veen tegen te gaan.”

Om het aan te pakken horen we steeds: water vasthouden. Wat zijn maatregelen die snel effect hebben?

“Water vasthouden is inderdaad de belangrijkste maatregel. Maar daarnaast: stoppen met het oppompen van grondwater in de omgeving van natuurgebieden voor de beregening van landbouwgewassen. Er zijn waterschappen die een grens van 200 meter tot kwetsbare natuur aanhouden, maar dat is onvoldoende. Het moet bij sommige gebieden wel 1 kilometer zijn. Door ons watersysteem, afgestemd op de landbouw, staat het grondwater al laag. Met beregenen daalt het nog verder, want het gaat om veel water. Van 2018 weten we dat er in de droge zomer 225 miljoen kubieke meter water is opgepompt door boeren; dat is bijna 30 procent van wat drinkwaterbedrijven in een heel jaar oppompen. De verdroging die het gevolg is van beregening gaat ten koste van kwetsbare plantensoorten, terwijl braam, pijpenstrotje en brandnetel enorm uitbreiden. Per saldo verlies je veel biodiversiteit.”

Wat is er nodig voor de langere termijn?

“We kunnen niet al het water vasthouden, dan loopt ons land onder water. Wat wel kan, is in het voorjaar een slootpeil aanhouden dat decimeters hoger ligt dan nu. Waar geen sloten liggen, op de hogere delen van het land in het

oosten en zuiden, moet je stoppen met de teelt van Engels raaigras. Dat gras vraagt veel water, wat leidt tot enorm veel beregening in de zomermaanden. Veehouderij zoals we die nu kennen, kan hier niet meer. Je kunt er beter graan verbouwen. Grofweg kun je in de kleigebieden hoogproductieve landbouw behouden. Verspreid over het land kun je clusters maken van bedrijven die geen grote grondoppervlakken gebruiken, zoals kassen en stallen. In de rest van het land krijg je halfopen cultuurlandschappen met bloemrijke graslanden, graanakkers, natuur, vennen, moerassen en slingerende beken die ook hun natuurlijke oevers terugkrijgen. Dit deel van het land is van groot belang voor het vasthouden van water. Het natuurlijke watersysteem komt dan ook zoveel mogelijk terug. In een aantal zeer diepe polders in het westen moet je stoppen met pompen, omdat die polders de hele omgeving leegtrekken. Dat worden weer meren. De mensen die er nu wonen, krijgen langs de rand een nieuwe woning met aanlegsteiger.”

Zijn er voorbeelden waar het beoogde landschap inmiddels bestaat?

“In een aantal natuurgebieden zie ik het de goede kant op gaan. In Nationaal Park Zuid-Kennemerland stopte de winning van drinkwater. De duinvalleien zijn daardoor weer nat, er bloeien weer orchideeën en parnassia. Dat ziet er fantastisch uit. En de Empese en Tondese Heide, niet ver van Eerbeek (Gld), is ook enorm verbeterd. Veertig jaar geleden deed ik daar onderzoek. Onlangs was ik er weer eens. Het is veel groter en daardoor veerkrachtiger, ook al is het nog niet helemaal op orde. Buiten natuurgebieden ken ik eigenlijk geen voorbeelden.”

De inzichten over effecten van droogte worden in politiek en bestuur breder erkend. Gaat het goed komen?

“Ik hield me in m’n loopbaan vooral bezig met onderzoek. Een paar jaar geleden ben ik voor mezelf begonnen en ging ik de droogteschade

op de zandgronden inventariseren. Wat moeten we doen, was de vraag die ik vaak te horen kreeg van ambtenaren en bestuurders. Dat deed me beseffen dat er al die jaren weinig was geleerd van het vele onderzoek dat er was gedaan. Ik was ervan uitgegaan dat er veel verstandige mensen rondlopen in het bestuur. Nou, dat valt nogal tegen. Eigenlijk uit woede daarover schreef ik toen een artikel over vijftig jaar falend waterbeleid. Met maar één boodschap: ga eindelijk eens wat doen! Ik heb me daarom ook aangesloten bij Grootouders voor het Klimaat.”

Wat houdt ze tegen om aan de slag te gaan?

“Het gaat pijn doen voor sommige partijen, dat maakt het moeilijk. Maar er zal nu echt wat moeten gebeuren, ook omdat er Europese afspraken liggen. Ik denk dat rechtszaken wegens schade aan de natuur heel kansrijk zijn, net als bij stikstof. Maar kijk ook naar het landschap. Vinden we het acceptabel zoals dat erbij ligt? Ik groeide op in Overveen. Onderweg naar school kwam ik langs een weiland dat vol bloemen stond, in de sloten zaten salamanders en stekelbaarzen. Zo mooi. Natuur is rust, ze laat je het leven accepteren, is genezend, biedt religieuze ervaringen. Het is armoede dat kinderen dat niet meer meekrijgen. Ik ben optimist. Ik spreek veel mensen die betrokken zijn en het goede willen doen. Daar vestig ik m’n hoop dan maar op.”

Dit artikel is gebaseerd op het interview dat binnenkort in Puur Natuur verschijnt.

Frans Bosscher

Bron: [Website Natuurmonumenten](#)

Activiteiten

Vogelexcursie Drie Bruggen

Op zaterdag 16 september trekken wij onze wandelschoenen weer aan!

Onder leiding van Jacques van Kessel, Ton Arends en André Veen brengen wij een bezoek aan het gebied bij de Drie Bruggen rondom de oude visvijvers op de grens tussen Valkenswaard en Heeze-Leende. De groep wordt in drieën gedeeld om zo meer vogels te kunnen spotten.

Tijdens deze vogelexcursie gaan wij op zoek naar de vele vogels die in dit gebied aanwezig zijn waaronder: Wilde eend, Krakeend, Kuifeend, Tafeleend, Grauwe gans, Grote Canadese gans, Knobbelzwaan, Meerkoet,

Fuut, Geelgors, Ijsvogel, Rietgors, Buizerd, Grote bonte specht. Verder gaan we opzoek naar sporen van de Bever. Dus vergeet jullie verrekijkers niet!

Exacte locatie en tijd zal t.z.t. in een extra nieuwsflits aan de leden worden verzonden!

Bezoek Valkerij- en sigarenmuseum

Op zaterdag 13 mei jl. brachten wij een bezoek aan het Valkerij en Sigarenmakerij Museum in Valkenswaard.

Met twee groepen brachten we een bezoek aan het Valkerij en Sigarenmakerij Museum. De enthousiaste vrijwilligers van het museum brachten ons op de hoogte van het rijke verleden. Het Valkerij Museum geeft een beeld van de valkerij in de periode 1650 tot en met 1850, een periode waarin koningen en hoge adel hun gasten vermaakten met het "vederspel". Het Sigarenmakerij Museum heeft ons een goed beeld van de ontwikkeling van de sigarenmakerij in Valkenswaard vanaf 1865 tot de neergang gegeven.

Na afloop was er tijd om alle informatie te verwerken onder het genot van een drankje.

Het bestuur kijkt terug op een geslaagde middag!

Colofon

Groen en Heem Actueel is het drie maandelijks orgaan van de vereniging Groen en Heem Valkenswaard en omstreken.

Correspondentie adres

Groen en Heem Valkenswaard e.o.
Postbus 567, 5550 AN
Valkenswaard
Tel.: 040-22 60 010
info@groen-heemvalkenswaard.nl
www.groen-heemvalkenswaard.nl

Redactie

Eindredactie en Lay-out :
Bas Verbeek

Redactieleden:

Lambert de Brouwer, Ton Zwerts

Financieel

IBAN: NL17TRIO0391081616
KvK: 40235293

Aanwijzingen voor auteurs zijn op aanvraag verkrijgbaar bij de hoofdredacteur. Artikelen dienen digitaal te worden aangeleverd.

Adreswijzigingen

Kunnen worden doorgegeven aan de ledenadministratie:
info@groen-heemvalkenswaard.nl

© 2023 Groen en Heem
Valkenswaard e.o.